

Ελεημοσύνη και Αυτονομία (Χριστόφορος Παπαδόπουλος, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Αν πούμε σε έναν αρχάριο στην πνευματική ζωή να κάνει ελεημοσύνη, θα ήταν πολύ πιθανό να έδινε στους φτωχούς πολύ λιγότερα απ' αυτά που μπορεί να δώσει και να το έκανε για λίγο καιρό. Το να δίνεις αυτό που έχεις είναι μία πράξη επαινετή απ' όλους τους ανθρώπους και λίγο-πολύ το κάνουν όλοι οι άνθρωποι. Το να δίνεις όμως το μόνο πράγμα που έχεις, το οποίο θα συντελούσε στην επιβίωσή σου, είναι μία πράξη θεάρεστη και ανθρωπίνως, αν όχι ακατόρθωτη, πολύ δύσκολη. Ο κινούμενος σε ηθικό επίπεδο άνθρωπος, έχει ως γνώμονα των πράξεών του την φιλαυτία του. Αδυνατεί να κάνει ελεημοσύνη, εκτός αν έχει να πάρει κάτι ως αντάλλαγμα, είτε αυτό είναι αναγνώριση είτε ατομική θρησκευτική ικανοποίηση.

Η ελεημοσύνη συνδέεται τόσο με την πίστη, όσο και με την αγάπη. Ήδη αναφέραμε ότι η πίστη έχει την έννοια της εμπιστοσύνης, η οποία είναι έννοια κλειδί στην ελεημοσύνη. Με λίγα λόγια, θα λέγαμε ότι αυτός που αδυνατεί να κάνει ελεημοσύνη, σημαίνει πως εμπιστεύεται την ζωή του σε κτιστά πράγματα (όπως τα χρήματα), παρά στον Άκτιστο Θεό. Τον τρόπο, κατά τον οποίο συνδέεται η αγάπη με την ελεημοσύνη, μας τον εξηγεί ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης. Αναφέρει σχετικά: «Ελεός εστιν επί των δυσφορούντων επί τισιν ανιαροίς αγαπητική συνδιάθεσις[...] εκφύεται της αγάπης το έλεος, ούκ αν γενόμενος, ει μη εκ ταύτης [356]. Παρατηρεί δηλαδή ο άγιος ότι η ελεημοσύνη δεν περιορίζεται μόνο στο να δίνει κανείς υλικά αγαθά, αλλά στο να γίνεται και να συμμετέχει στον πόνο του άλλου ανθρώπου. Με λίγα λόγια, ελεημοσύνη δεν είναι μόνο να προσφέρεις πράγματα, αλλά ακόμη και τον ίδιο σου τον εαυτό. Αναφέρει επίσης πως το έλεος εκπηγάξει αποκλειστικά και μόνο απ' την αγάπη και σε τελική ανάλυση, η ελεημοσύνη είναι αγάπη.

Η αληθινή ελεημοσύνη προϋποθέτει πραγματική ελευθερία και οδηγεί στην αληθινή αυτονομία, γιατί ταυτίζεται με την ανιδιοτελή προσφορά. Δεν επιτελείται σε ηθικό ή ψυχολογικό επίπεδο, διότι η ελεημοσύνη που δείχνουν οι άγιοι είναι η εξωτερική έκφραση της εσωτερικής τους ανακαίνισης εν Αγίω Πνεύματι. Ο άγιος είναι ελεήμων και φιλεύσπλαχνος, επειδή έχει βιώσει την ελεημοσύνη και φιλευσπλαχνία του Θεού απέναντί του, ενώ ξέρει ότι δεν την αξίζει. Είναι ζωή εν χάριτι, κατά την οποία ο ελεηθείς ελεεί και ο αγαπημένος αγαπά.

Τέλος, πάλι ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης παρατηρεί ότι στον μακαρισμό: «Μακάριοι

οι ελεήμονες ότι αυτοί ελεηθήσονται» [357], ο Κύριος προσκαλεί τους ανθρώπους να γίνουν θεοί. Λέει ότι, αφού ελεήμων είναι μόνο ο Θεός, άρα με την εντολή να γίνουμε ελεήμονες, μας καλεί να γίνουμε σαν κι Αυτόν, δηλαδή κατά χάρη θεοί [358].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

356. Εις τούς Μακαρισμούς, ΕΠΕ 8, 210.

357. Ματθ. 5, 3.

358. Εις τους Μακαρισμούς, ΕΠΕ 8, 208.